І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНСоюз: HEnderson 5-8740 Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125 УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 187. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 3-го ЖОВТНЯ 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, OCTOBER 3, 1961 No. 187. VOL. LXVIII.

НАЙВИЩИЙ СУД ПОЧИНАЄ РОЗГЛЯДАТИ ПОДІЛ НА ВИБОРЧІ ОКРУГИ

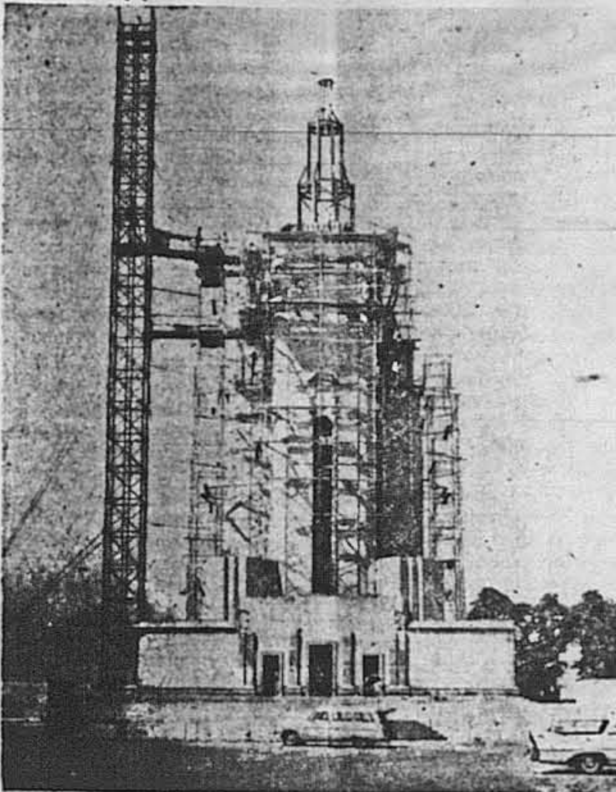
Вашингтон. — Найвищий Суд 2-го жовтня почав нову сесію після літніх вакацій. Реєстр нових внесених справ виносить понад тисячу. 2-го жовтня мала відбутися тільки формальна сесія Найвищого Суду, під час якої 9-головних суддів приймали нових адвокатів, допущених до практики в Найвищому Суді. Найважливішою справою, якою в першу чергу займеться Найвищий Суд, — це справа нового поділу на виборчі стейтові округи в стейті Теннессі та в інших стейтах. Місцеві райони цього стейту внесли просьбу до Найвищого Суду, щоб він зарядив новий поділ на виборчі округи до стейтової леґіслятури, бо дотеперішній поділ несправедливий, зроблений дуже давно, коли міста не мали ще такого великого числа населення, як тепер. В деяких стейтах міське населення має більшість в порівнянні з сільським, але в стейтових леґіслятурах перевагу мають представники сільських районів. На приклад місто Ню Йорк само має половину всього населення стейту, але воно нарікає на те, що стейтова леґіслятура несправедливо відноситься до міста Ню Йорку при розподілі різних фондів. Досі Найвищий Суд ЗДА не хотів вмішуватися до поділу на виборчі округи в стейтах, бо вважав, що це є надто політична справа. Але тепер стейт Теннессі вніс скаргу на те, що стейтова конституція домагається, щоб щодесять років відбувався новий поділ на виборчі райони, який узгляднив би нові зміни в числі населення, щоб виборчі округи мали такі самі числа населення. Але в стейті Теннессі не було нового поділу на виборчі округи до леґіслятури від 1901-го року. Подібний стан був і в деяких інших стейтах. В південних стейтах брак нового поділу на виборчі округи дозволяє на здійснювання расової дискримінації у відношенні до кольорового населення. Найвищий Суд ЗДА є свідомий того, що його рішення в цій справі матиме великий вплив на політику в цій країні. На попередній сесії справа поділу на нові райони не вирішено, хоч там виступав і генеральний солісітор Арчібальд Кокс. Комісія громадянських справ також звернулася була до Найвищого Суду, щоб вирішив справу несправедливого поділу на виборчі стейтові леґіслятури. Ця Комісія написала в своїй заяві, що рішення Найвищого Суду ЗДА, — це єдиний засіб до того, щоб кольорове населення не було позбавлене своїх виборчих прав. При вирішуванні цієї справи виринають ще деякі трудноші, бо конституція деколи невиразно з'ясовує справу дискримінації.

У ФІЛАДЕЛЬФІЇ ВІДБУЛОСЯ ВЕЛИЧАВЕ ПОСВЯЧЕННЯ БУДИНКУ НОВОГО КОЛЕДЖУ СЕСТЕР ВАСИЛІЯНОК

Філаделфія, Па. — Неділя дня 1 жовтня у Філаделфії проходила під знаком величавих урочистостей посвячення новозбудованого Менор Джуньйор Коледжу в Дженкінтавні, зв'язаних також з 50-річчям виховної і місійної діяльности українського католицького Чину Сестер Василіянок. Урочистості були започатковані архиєрейською Службою Божою, що її відправив Преосв. Кир Йосиф Шмондюк в сослуженні численного духовенства. Після Служби Божої відбувся чин благословення і посвячення будинку нової школи, що його довершив Преосв. Кир Йосиф Шмондюк разом з списком-номінатом Кир Ярославом Габром при асисті Впр. о. монс. Стефана Тиханського і Впр. о. Сотера Голика та численного духовенства. В урочистостях узяло участь яких 1,500 осіб — вірних з Філаделфії та католицьких парафій з Пенсилвенії й інших стейтів ЗДА. По полудні о год. 4-ій в Авдиторії Менор Джуньйор Коледжу відбувся урочистий бенкет, що в ньому взяло участь понад 400 осіб. Почався бенкет, що ним проводив як церемоніймайстер Впр. о. Мирослав Харина, промовою Впреосв. Кир Ярослава Габра, єпископа-номіната Шикаґівської дієцезії. Під час бенкету, що його програма була переплітана виступами дівочого хору Академії св. Василія Великого, промовляли представники католицького шкільного управління Філаделфії, Впр. о. Сотер Голик, протоігумен Чину Св. Василія Великого у ЗДА, д-р Еміль Гарасим, лікар сиротинця СС. Василіянок, Дж. Далтон, представник посадника Філаделфії і вітання від Міської Ради прочитав Вільям Дварс. Від Українського Народного Союзу вітав Сестер Василіянок з їх великим подвигом і досягненням Роман Слободян, головний касир УНС і сам довголітній громадянин Філаделфії. Від „Провидіння" промовляла п-ні Стефанія Вовчак. Було теж привіти від багатьох інших установ і товариств.

На закінчення бенкету промовив теперішній адміністратор філаделфійської Митрополії, наименований востаннє на єпископа Стемфорду Преосв. Кир Йосиф Шмондюк. Збудування Джуньйор Менор Коледжу і його устаткування коштувало один мільйон дол.

НА БАНЯХ ЦЕРКВИ-ПАМ'ЯТНИКА В БАВНД БРУКУ ВЖЕ СТОЯТЬ ХРЕСТИ

Церква - Пам'ятник у Бавнд Бруку, врочисте посвячення якої получене з мурованням цеглин з київських церков відбулося в червні ц. р., а посвячення та піднесення трьох хрестів на банях відбулося в неділю, 1-го жовтня.

Бавнд Брук, Н. Дж. — Від неділі, 1-го жовтня ц.р. на величній будівлі Церкви-Пам'ятника в цьому осередку Української Православної Церкви в ЗДА стоять уже на двох бічних і одній головній банях три хрести, врочисте посвячення і піднесення яких відбулося тієї неділі при поважному здвизі народу. Головна баня позолочена, а хрести з ажуру, через який видно синяву неба. Врочистість посвячення і поставлення хрестів попередила архиєрейська Свята Літургія о год. 10-ій рано. Посвячення і піднесення хрестів відбулося о год. 3-ій по полудні. Чину посвячення довершив ВПреосвященніший Іоан, Митрополит Української Православної Церкви в ЗДА в сослуженні Впреосв. Архиєпископа Мстислава та численного духовництва. Дяконував веч. о. Микола Ребачук, колишній полковник Армії УНР та довголітній секретар 194-го Відділу УНСоюзу в Ню Йорку. УНСоюз на цих врочистостях репрезентував його гол. секретар д-р Ярослав Падох. Після врочистості виголошено ряд привітань та складено пожертви на завершення будови Церкви-Пам'ятника.

НАССЕР ЗРИВАЄ ЗВ'ЯЗКИ З ЙОРДАНІЄЮ І ТУРЕЧЧИНОЮ ЗА СИРІЮ

НОВИЙ РЕЖИМ СИРІЇ ВИЗНАНИЙ ВЖЕ КІЛЬКОМА ДЕРЖАВАМИ. — ОБ'ЄДНАНА АРАБСЬКА РЕСПУБЛІКА ПОЧАЛА ПРОПАГАНДИВНУ ВІЙНУ ПРОТИ СИРІЇ

Бейрут. — Президент Об'єднаної Арабської Республіки Гамаль Абдель Нассер проголосив своє рішення зірвати дипломатичні взаємини з Йорданією і Туреччиною, які були першими державами, що визнали новий режим самостійної Сирії і таким чином, як заявив Нассер, проявили ворожє становище супроти названої Республіки. Він заповів теж збереження назви: „Об'єднана Арабська Республіка", дарма що насправді назва вже нікого не об'єднує, і зупинилась назад тільки до Єгипту. Радіостанції з Каїро і Александрії розпочали барабанний пропагандивний вогонь проти нового режиму Сирії, закликаючи сирійців просто до збройного повстання, саботажів і вбивств людей нового режиму. Тим часом в Сирії новий режим закріплюється, хоч заборона всяких публічних зборів, демонстрацій, вилучення зброї цивільними та замкнення границь вказують на все ще неспокійну тамошню атмосферу. Радіо і преса в Єгипті повідомили про „важкі бої" в Алеппо між збунтованим проти нового режиму, вірним з'єдиненню з Єгиптом, населенням та військом, але радіо з Дамаску та приїхавші відтіль люди до Ливану рішуче цьому заперечують.

Новий сирійський уряд Махмуна аль-Кузбарі (а не, як спершу помилково подано, аль-Куватлі), видав наказ про зареєстрування і виїзд з Сирії всіх єгипетських цивільних і військових осіб найдалі до неділі 2 жовтня ц.р. Їхнім жінкам і членам родини поручено перебувати в своїх помешканнях до часу виїзду за чоловіками. Проголошено список всіх членів сирійського уряду, який цілком панує над ситуацією. Після того, як вислані з Єгипту до Сирії 200 парашутистів були в Сирії оточені і піддалися, президент Об'єднаної Арабської Республіки Нассер відкликав війська, призначені для приборкання сирійської революції, щоб не проливати арабської крови, і обмежився до затаврування тієї революції, як дiла „реакціонерів та західних імперіялістів". Новий сирійський прем'єр проголосив поворот Сирії до демократичних свобод, до системи парламентаризму та до вільної торгівлі. Генерала (чи полковника) Абдель Хамід Серрая, який, як колишній шеф сирійської військової розвідки підготовив повалення парламентарного сирійського режиму та об'єднання Сирії з Єгиптом, але потім попав в конфлікт з єгипетськими властями і димісіонував з почесного, але паперового становища віце-президента Об'єднаної Арабської Республіки, нова влада в Сирії конфіскувала в його хаті. Махмун аль-Кузбарі є не лиш прем'єром, але й міністром закордонних і військових справ. Він є адвокатом і професором права в університеті в Дамаску. Новий режим Сирії дістав — як сказано вгорі — негайне визнання збоку Йорданії і Туреччини, — до них приєдналися Іран і Гватемала. Інші держави напевне визнають також новий режим, який очевидячки має підтримку не тільки сирійської армії, але й більшости народу, огірченого верховодством та соціялістичними експериментами і диктаторським режимом єгиптян. Невідомо, як буде з репрезентацією Сирії в Об'єднаних Націях. ЗДА покищо ще стримуються з визнанням нового режиму в Сирії, не хотячи псувати собі взаємин з Єгиптом.

Президент підписав закони про закордонну допомогу, Корпус Миру та інші

Нюпорт, Ровд Айленд. —30-го вересня Президент підписав закон про федеральні видатки на суму 9-ох більйонів долярів. Між цими законами були і закони про закордонну допомогу і Корпус Миру. Президент має підписати коло 100 різних законів, але більшість їх підпише аж у Вашингтоні, куди вертається в понеділок 2-го жовтня. Закон про видатки на закордонну допомогу виносить $3,912,000,000. Всі видатки на закордонну допомогу в дійсності виносять $4,123,345,000, бо $30 мільйонів призначені на Корпус Миру, а крім того призначені ще деякі суми на Експортово-імпортовий банк і на Міжамериканський Розвитково-позичковий фонд. Президент підписав закон і про публічні роботи, на які призначено видати $3,877,915,980. Закон про додаткові видатки на різні цілі дозволяє видати з державної скарбниці $1,133,453,164.

Ніксон запевняє каліфорнійців, що не буде кандидувати в 1964 році

Сан Веллі, Каліфорнія. — Колишній віце-президент ЗДА Річард М. Ніксон заявив на пресовій конференції, що він напевно не буде кандидувати на президента ЗДА в 1964-му році, навіть коли б його хотіли наименувати на номінаційній республіканській конвенції. Ніксон повторив свою заяву з попереднього тижня тому, що нюйоркський губернатор Нелсон А. Рокефеллер сказав, що Ніксон може не кандидувати, але його можуть наименувати на конвенції і він може бути кандидатом на Президента. Ніксон сказав, що він тішиться тим, що республіканці мають таких кандидатів на президента, як Рокефеллер і сенатор Беррі Голдвотер, які обидва „зближаються до центру з того шляху, на якому знаходяться". Ніксон повторив, що він в 1962-му році хоче кандидувати на губернатора Каліфорнії, і, якщо здобуде цей пост, то на ньому працюватиме повну 4-річну каденцію від 1962-1966 року. Теперішній губернатор Каліфорнії, казав Ніксон, залишить такі непорядки в стейтовій адміністрації, що треба повних чотирьох років, щоб завести лад в стейті. Ніксон заявив, що поведе в 1962-му році таку завзяту виборчу кампанію, якої ще не було. Він вже уневажнив всі замовлення на промови поза Каліфорнією від тепер до січня 1963-го року.

Українці Венесуелі жертвують на пам'ятник Шевченкові у Вашинґтоні

Ню Йорк. Минулої п'ятниці, 29-го вересня пополудні, тут відбулися чергові наради „Малої Екзекутиви" крайового Комітету Пам'ятника Шевченкові, на яких поінформовано, що українці Венесуелі зібрали і переслали на ціль будови пам'ятника Кобзареві в Вашинґтоні суму 165 долярів, що її зібрано під час рамового свята парафії св. Володимира в Каракас 30-го липня. Всч. о. мітрат Олександер Довгаль, адміністратор Української Автокефальної Православної Церкви в Венесуелі, пересилаючи ці гроші, написав: „Просимо прийняти нашу скромну лепту на цей величний пам'ятник, щоб красувався в місті Вашинґтоні на славу нашому народові". Комітет прийняв пожертву з вдячністю, як вияв солідарности всього українства в намаганні вшанувати пам'ять свого національного Пророка. Рівночасно касир Комітету п. Платон Стасюк поінформував, що готівкові вплави до Комітету з днем 28-го вересня переступили вже $130.000 і виносили точно $131,615.60. Вплив за вересень виносили $13,793.91. Оцінюється, що загальна сума дотеперішніх зборок на пам'ятник Шевченкові у Вашинґтоні переступила вже суму 150,000 долярів, бо цілий ряд громад, продовжуючи збірку, ще не переслали зібраних грошей до каси Комітету. Збірка продовжується по всіх громадах. Головним предметом нарад, що ними проводив екзекутивний директор Комітету п. Йосип Лисогір та в яких, крім нього, взяли участь секретар Комітету д-р Ярослав Падох, касир п. Платон Стасюк, директор канцелярії п. Юліян Ревай, ред. Василь Мудрий і ред. А. Драган, була справа проєкту статуту Комітету.

ПОЧИНАЄТЬСЯ КАМПАНІЯ ЗБІРКИ ФОНДІВ НА „ВЕСЕЛКУ"

Джерзі Сіті. — Згідно з рішенням двох останніх конвенцій Українського Народного Союзу, „Свобода" починає з днем 1-го жовтня нову кампанію в справі добровільної дотації до передплати та пожертв на пресовий фонд. Кампанія триватиме один місяць і її метою є зібрати бодай тих 10,000 долярів, що їх потрібно на покриття дефіциту, зв'язаного з публікацією дитячого журналу „Веселка". Кошти видання „Веселки" в 1960-му році виносили 15 з половиною тисяч долярів, а з передплат вплинуло заледви $5,800, отже річний дефіцит виносив майже 10,000 долярів, що їх треба було покрити із далеко невистачальних фондів „Свободи". Другою публікацією, що поважно підтинає фонди „Свободи", є англомовний „Український тижневик", за який не береться окремої передплати. Також і сама „Свобода", щоб могти розвиватись, потребує додаткових фондів, бо більшість її передплатників, що є членами УНСоюзу, платять за неї по 65 центів місячно. Отже тільки десь більше, як два центи за число, що вистачає заледви на покриття коштів паперу і пересилки. Частину недобору покривається з оголошень, друкарських робіт і т. п., але все це не покриває всіх потреб, не кажучи про необхідність фондів на дальший розвиток видань. Основні причини, цілі і потреби цієї широкої кампанії на пресовий фонд „Свободи" з'ясовані в редакційному коментарі: „Наш плебісцит" на другій сторінці в цьому числі. В рямках цієї кампанії усі читачі і передплатники „Свободи" одержать у найближчих днях заклик, із долученим формулярем та заадресованою і оплаченою на пошті зворотною конвертою, очікуючи, що більшість передплатників „Свободи" та громадян скористають з цього, подібно, як у минулих роках, та негайно перешлють свою пожертву на ту важливу ціль, вможливлюючи „Свободі" і її публікаціям продовжувати та ще більше розгортати їхню працю і місію в цих грізних часах.

Окружний Комітет Відділів УНСоюзу в Ню Йорку відбув наради, плянує акцію

Ню Йорк. — Окружний Комітет Відділів Українського Народного Союзу нюйоркської округи, що репрезентує об'єднаних в цих Відділах 7,225 членів цієї організації, відбув минулої п'ятниці, 29-го вересня, свої чергові наради, розглядаючи теперішній стан і можливості дальшого розвитку УНСоюзу в цій окрузі. Наради, що відбулися в приміщеннях Українського Народного Дому, відкрив і ними проводив гол. предсідник Йосип Лисогір, що є рівночасно головою Окружного Комітету. На цей пост він був обраний ще перед своїм вибором на головного предсідника в травні ц. р. після трагічної смерти сл. п. Дмитра Галичина. Секретарював на зборах секретар Комітету п. В. Никифорук, який також відчитав протокол з попередніх зборів. Головною справою на нарадах теперішня передконвенційна кампанія за новими членами та змагання між округами за найкращі успіхи. Організаційний стан та організаційні можливості і потреби в нюйоркській окрузі з'ясував основно приявний на зборах головний секретар д-р Ярослав Падох, як і головний предсідник, після чого розгорнулася оживлена дискусія, в якій забирали голос майже всі приявні, між ними багато відомих союзових і громадських діячів. В результаті нарад і дебат винесено відповідні рішення щодо дальшої органiзаційної акції, яка запевнила б цій великій окрузі перемогу в теперішнім змаганні за першенство між округами. На порядку нарад була ще справа Стипендійного Фонду УНСоюзу, яку реферував голова цього Фонду п. Ковальчук, справа теперішньої жовтневої кампанії збірки фондів на дитячий журнал „Веселка" та ін. У нарадах узяв участь також гол. контролер п. Петро Кучма.

УСК Ню Йорк переміг „Тризуб" у Філаделфії

Філаделфія, 1. жовтня. — Футбольна дружина Українського Спортового Клюбу з Ню Йорку перемогла 3:0 філаделфійський „Тризуб" в мистецьких змаганнях Інтер Ліґи, що відбулися у Філаделфії на грищі Ґюстон. Це була перша перемога в цьому сезоні УСК-у, який заграв у новому скріпленому складі, та тризубівська програна „Тризуба", чемпіона ЗДА 1960 і 1961 років, після його безпереривного ряду 47 перемог в грах Ліґи та за Чашу ЗДА. Ворота здобули: В. Чижович, А. Маршал і Мек Леод. Цей перший зустріч і в серії гор за першість американської Інтер Ліґи приглядалося понад 3,000 глядачів.

„Чорноморська Січ" Нюарк, український репрезентант у Футб. Лізі Стейту Ню Джерзі, здобув цієї ж неділі у першій грі в Петерсоні нерішену з місцевою італійською дружиною С. К. Рома. Стрільцями зорі для „Ч. Січі" були: Фіорелло 2 і Кіралі. Січовики вели 2:0 і мали нагоду перемогти свого суперника, і званні чемпіона Ліґи, що його в 1960 році здобула „Чорноморська Січ".

В змаганнях Інтер Ліґи, деграють „Тризуб" і УСК, за кінчились минулонедільні гри з такими вислідами: Інтер Кл — Гота 5:0, Бруклин — Галіція 1:0, Греки — Фалькони 2:2, Джуліяна — Фол Рівер 4:2, Джерман Гунґ. — Юрія 6:1, Гочі — Ґакаот 2:1 Ню Йорк С. К. — Бруклин Італ 6:0, Гунґарія — Нюарк Порт 2:1 і Айнтрахт — Балтимор 4:2.

Микола Баб'як, предсідник 28-го Відділу УНС, з родиною мав нещасливий випадок

Перт Амбой, Н. Дж. — У місцевому шпиталі перебувають від тижня відомий союзовий діяч з Маганой, Пенсилвенія, голова місцевого 28-го Відділу УНСоюзу п. Микола Баб'як, що ще у вівторок 19-го вересня мав важкий автомобільний нещасливий випадок на шляху ч. 1 біля Метучина. Випадок трапився, як величезний, 30-тонновий вантажний автомобіль, після того, як його наглo трісло передню колесо, з'їхав у лінію, по якій їхав своїм автомобілем п. Баб'як. В результаті зудару п. Баб'як зазнав покалічень на голові і лиці і покалічення дістали також члени його родини, що їхали разом з ним: дружина Френсіс, дочка Евелія та син Еміль.

В АМЕРИЦІ

● З Білого Дому повідомлять, що в понеділок 9-го жовтня відбудеться прийняття для членів Найвищого Суду і федеральних суддів, яке триватиме від 6-ої до 8-ої години вечері, і яке матиме „неофіційний" характер. Під час урядування Айзенгавера подібні прийняття починалися о год. 9-ій вечері і мали офіційний характер. 4-го жовтня Президент прийматиме суданського президента Ібрагіма Абдула.

● Сенатор Беррі Голдвотер сказав на зборах республіканських політиків із західних стейтів, що коли б вибори до Конгресу відбувалися тепер, а не в 1962-му році, то республіканці здобули б загальну перевагу. „Новий фронт Кеннеді, — казав Голдвотер — трохи коротко, але виборці мають його вже досить", бо цей новий фронт то більше грошей із державної каси.

● Колишній президент Двайт Д. Айзенгавер заявив, що він тішиться з того, що Ніксон кандидуватиме на губернатора Каліфорнії в 1962-му році. „Він є мій приятель, казав Айзенгавер, і довголітній найближчий співробітник, і всі знають, що я його поважаю". Пані Ніксон тішиться, що її чоловік знов вернеться до політики, бо в громадській і політичній праці Ніксон почувається краще, як в адвокатурі.

● Республіканський кандидат на губернатора Каліфорнії, колишній губернатор Гудвін Дж. Найт, твердить, що представник Ніксона старався про те, щоб Найт не старався про губернаторську кандидатуру, за що обіцяв йому Ніксон добре становище в стейті. Керівник виборчої кампанії Ніксона Роберт Фінч назвав твердження Найта „безглуздим".

Чу Ен-лай запевняє про „миролюбність" Пейпінгу та лається на ЗДА

Пейпінг. — На прийнятті з нагоди 12-річчя існування комуністичного режиму в Китаї прем'єр Чу Ен-лай виголосив велику промову, в якій заявив, що комуністичний Китай „завсіди вів миролюбну політику" та водночас загрожував З'єдиненим Державам за їх ворожість супроти „Комуністичного Китаю" і за „окупування" острова Тайвану (Формози), осідку уряду націоналістичного Китаю. Чу Ен-лай заявив, що комуністичний Китай хоче жити в згоді з усіми країнами світу, „включно з З'єдиненими Державами", але що, мовляв, не вина ЗДА, що такого співжиття нема. Він повторив давню комуністичну тверджeння, що справа спору між китайськими комуністами і націоналістами — це „внутрішньо - китайська справа", до якої Америці нема ніякого діла та що Тайвань це „інтеґральна частина" Китаю, леґальним урядом якого є комуністична влада. На тому прийнятті, як і в минулому році, не було ніякого відпоручника представника СССР, а Чу Ен-лай, витаючи закордонних представників, на першому місці назвав Альбанію, потім Польщу, Мадярщину, „Совєтський Союз і інші соціялістичні країни". Правда, „президент" СССР Леонід Брежнєв і Нікіта Хрущов прислали комуністичним китайцям бажання з нагоди роковин загарбання влади в Китаї.

У СВІТІ

● Японський мікадо Гірогіто відкрив в минулу середу японський парлямент у дуже простій і скромній маніфестації, позбавленій будь-якої „помпи". Це не вільно було навіть дивитися з вікон „згори" та назустріч яких вибігало ціле населення міста, стрічаючи його побожною мовчанкою, як божеське втілення, приїхав під парлямент 30-літнім мікадом автом у супроводі тільки двох сторожів на мотоциклях. Його промова тривала 6 хвилин і 30 секунд і він вийшов так само непостережено, як і приїхав.

● В місті Родесі на острові Тігіс нещодавно Патріярхом Синод Православних Церков. Учасниками з 63 православних патріярхатів і окремих Православних Церков. Між ними є й делегати Московського Патріярхату та його сателітів. Проводить архиєпископ Хризостом з Кавалії. Половина учасників відвідали м. І. американський літаконосець „Інтрепід", який з кількома іншими воєнними кораблями 6-ої фльоти перебував у порті Родосі.

● Переможений кандидат на стейтового сенатора в Тексас В. С. Лоґен знайшов оригінальний засіб на зменшення числа безробітних: він пропонує, щоб уряд дав по 1,000 дол. тим чоловікам, що працюють, за те, щоб покинули працю, і тоді 4 мільйони чоловіків дістали б працю.

● 39 англійських спілок, що репрезентують 3 мільйони робітників, відкинули заклик міністра фінансів, щоб вони припинили на якийсь час свої вимоги щодо підвищки винагород. Англійські робітники домагаються зниження 42-годинного тижня праці до 40 годин та нових підвищок платень.

● Індонезійський президент Сукарно заявив, що Індонезія могла б погодитись на тимчасове правління Об'єднаних Націй в Західній Ґвінеї, з тим, що За-хідня Ґвінея незабаром перейде в склад Індонезії. Голландія заявила готовість передати Нової Ґвінеї, якщо Об'єднані Нації перебмуть її в свою адміністрацію.

● Причина катастрофи літака Гаммаршільда все ще не з'ясована. Шведські слідчі твердять, що знайдені в тілі одної жертви рани від куль доказують, що літак таки впав жертвою летунського нападу, — але північно-родезійські й англійські, не заперечуючи факту тих поранень, кажуть, що вони постали внаслідку вибуху амуніції на літаку, а не внаслідку його зудару з землею.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Ситі і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J

Наш плебісцит

Цікава, прецікава ця наша Америка! Майже половина книжки відомого автора „найліпше продованих книжок", Джана Гунтера, „У З'єдинених Державах" складається із зіставлення безлічі всіляких контрастів. Візьмімо, для прикладу, тільки один: безприкладне в історії і незрівняне багатство й заможність населення ЗДА, з одного боку, і справді вічні кампанії за пожертвами на найрізноманітніші цілі — з другого. Державна скарбниця Америки виплачує величезні мільйони долярів, наприклад, на закордонну допомогу, а рівночасно Американський Червоний Хрест, Об'єднаний Фонд та сила-силенна інших постійних і провізоричних харитативних організацій кожного року „простягають руку" за пожертвою на допомогу потребуючим. Харитативність і жертвенність стали одною з найкращих і найшляхетніших прикмет Америки, можна сказати, другою її природою. У відомому анекдоті про американського моряка, що помер на кораблі, на якому не було священика, друг покійника, як єдиний похоронний обряд, перевів збірку пожертв на добру ціль.

Згадуємо про це тому, що й ми є частиною Америки, і ми маємо такі свої „обряди". До такого нашого обряду-традиції належить уже й щорічна кампанія на фонд „Веселки", що її проводимо впродовж жовтня. Проголошення цьогорічної кампанії припало майже на той самий день, що й повідомлення про те, що майно Українського Народного Союзу, видавця „Веселки", переступило 25 мільйонів долярів. Справді американський контраст, що вимагає вияснення.

Насамперед щодо майна УНСоюзу. У звідомленні касира УНСоюзу, вміщеному в „Свободі" з 29-го вересня, подано, з яких фондів складається це майно, що переступило 25 мільйонів. Там названо всіх 11 фондів, при чому на один з них, т. зв. посмертний фонд, припадає кругло 24 мільйони, себто майже 96 відсотків усього майна, а решта, себто 4 відсотки, припадає на десять інших фондів, серед яких немає пресового фонду. Всі ці фонди мають свою законну охорону й ними не можна господарити інакше, як вимагає закон. Значить, грошей з посмертного фонду не можна використати на будь-які інші цілі, як тільки на виплату життьового забезпечення. І цей закон, треба сказати, є в найкращому інтересі членів, бо він гарантує одержання спадкоємцями члена забезпеченевої суми, одержання членом передбаченого законом звороту забезпечення і ін. Закон вимагає, щоб гроші, які складають члени такої організації, як УНСоюз, були використані тільки і виключно на ту ціль, на яку вони були складені.

Правда, хтось міг би спитати: а як справа з відсотками від інвестицій тих грошей? Закон і це передбачає: відсотки мають збільшувати ті фонди, з яких походять інвестовані гроші. Отже, з тих 25 мільйонів долярів, що їх має УНСоюз, на його публікації може піти тільки те, що виразно й недвозначно вплатили чи склали члени і передплатники. Візьмімо за приклад „Веселку". Отже:

Видання „Веселки" — редагування, друк, папір, ілюстрації, пошта і адміністрація — коштувало разом в 1960-му році 15,564.00 доляри. На покриття цих видатків з передплат вплинуло 5,862.95 дол., отже було $9,702.05 дефіциту. В таких обставинах доля „Веселки" після одного року була б, як кажуть, припечатана, і не в минулому, але вже сім років тому, через рік після появи цього дитячого журналу, що здобув собі найвищі признання, що має найшляхетніше завдання — виховувати і зберігати нам нашу молодь. Коли ж „Веселка" вдержується і далі виконує свою місію, то це треба завдячувати у великій мірі власне тим пожертвам, що їх збираємо на пресовий фонд у жовтні кожного року. Сума цих пожертв від попереднього жовтня досі становить $7,458.80.

Це є тверда дійсність. І вона, як і постанова останньої Конвенції УНСоюзу, диктує нам також і в цьому жовтні звернутись до найширшого загалу членства УНСоюзу і до громадянства за новими, збільшеними пожертвами на фонд „Веселки". Вже сказано й доказано, що УНСоюз не має законного права асигнувати на ту ціль фондів із своєї каси. Але, коли б навіть таке право було, то чи наша спільнота така бідна і чи її доріст для неї такий маловажний, щоб їй треба субсидій на виховання того дorосту? Моральний аргумент тут не маловажний. Пригадаємо, як недавно Південна Корея потребувала 5 мільйонів долярів додаткової допомоги і тодішній президент Айзенгавер в імені уряду, для якого було б справді дрібницею видати ту суму з державної скарбниці, звернувся до населення за пожертвами і ці рівночасно доказом, що американський нарід розуміє потребу корейців. Пожертви на „Веселку" своїм значенням далеко переходять саме тільки покриття видавничого дефіциту. Вони бо є доказом нашої свідомости, уваги до нашої молоді, нашого розуміння та журби за наше майбутнє, і не тільки в цій країні. Тих кількасот примірників „Веселки", що їх висилає Видавництво безплатно нашим менше щасливим дітям у Західній Европі, в Південній Америці та на інших континентах, є не тільки „євшаном-зіллям" для тієї дітвори, але й символом їхнього рідного „дядька в Америці". Що більше, „Веселка" стала сьогодні не останнім аргументом у тому великому змагу, що ведеться на життя або смерть між волелюбним українським народом і його гнобителями.

Ми не вагаємось сказати, що від висліду теперішньої кампанії на фонд „Веселки" може залежати дальша її доля, її „бути чи не бути". Кампанія на фонд „Веселки" буде плебісцитом, який має виявити чи нам справді залежить на тому, щоб наші діти були і залишились нашими сьогодні, завтра і в майбутньому. Дотеперішній досвід дає поважні надії на те, що вислід цього плебісциту буде позитивний.

Два важливі призначення

Минулого тижня през. Кеннеді підписав номінації голів двох надзвичайно важливих державних установ Америки, які своїм характером і засягом діяльности насправді заторкують інтереси цілого людства. Ці дві установи — це Центральна розвідча аґенція і новостворена аґенція для контролі зброї і роззброєння. Обидві установи працюють у найтіснішому зв'язку з державним департаментом, секретаріятом оборони і Пентаґоном, себто з тими керівними чинниками американської закордонної і військової політики, дії яких рішають про війну-мир.

Центральну розвідчу аґенцію покликано до життя в 1947 році задля зосередження всіх розвідчих дій у тісній співпраці з Крайовою радою безпеки. У зв'язку з щораз гострішою міжнародною ситуацією та хронічною холодною війною її дії щораз поширювались, залишаючись строго засекреченими. Большевики твердили, що прогнання з Ґватемалі комуністичного уряду Якобо Арбенза Гузмана в 1950 було ділом тієї аґенції, а американці не дуже цього відпекувались. Виявилось також, що ця аґенція впродовж двох років успішно переводила розвідчі лети над Совєтським Союзом, під час яких сфотографовано — як потім писалось — „кожних 10 квадратних цалів совєтської території", поки 1 травня 1960 р. большевики не зістрелили літак У-2 Ґері Поверса. Сталося це, мабуть, тільки внаслідок зради двох службовців з бюра таємних шифрів у Вашинґтоні, Б. Ф. Мічелла і В. Г. Мартена, які були совєтськими шпигунами і відчувши гарячу землю під ногами, втекли через Мехіко й Кубу до СССР. Центральна розвідча аґенція була причетна також до минулорічного висаду на Кубі проти режиму Фіделя Кастра. На жаль, її твердження, що протикастрівські настрої на Кубі такі сильні, що на вістку про висад спалахне там загальне повстання і тому не треба одвертої американської збройної допомоги кубинським емігрантам - революціонерам, виявилось фальшивим і стало причиною катастрофи тієї операції. Голова Центральної розвідчої аґенції Аллен В. Доллес, який десять років стояв на чолі тієї установи, зголосив відразу готовість димісіонувати, але Президент прийняв на себе вину за ту невдачу. Покликання на військового дорадника Президента ген. Максвелла Тейлора і інший розподіл різних таємних функцій зменшили круг діяльности Центральної розвідчої аґенції, і було тільки питанням часу, коли 67-літній Аллен Доллес відійде у стан спочинку.

Новопризначений його наступник Джан МекКон ще у 1950 р. радив тодішньому президентові Труманові призначити керівника для всієї програми керованих ракет. Труман цю пораду злегковажив, і її здійснено щойно тоді, коли большевики вистрелили першого „спутніка". Опісля, бувши в р. р. 1958-61 за Айзенгавера головою державної Комісії атомової енергії, МекКон раз-у-раз перестерігав, що Москва може ошукати ЗДА, засекречено переводячи підземні атомові експерименти, і тому неконтрольований мораторіюм на атомові вибухи зв'язаний з величезним ризиком. Виявилось, що МекКон знову мав рацію, бо СССР, переговорюючи в Женеві про припинення атомових вибухів, водночас приготовляв нову їх серію. Джан МекКон має опінію людини надзвичайно твердої, знаменитого організатора та непримиренного ворога Совєтів.

Водночас Президент призначив Вільяма С. Фостера на голову Аґенції в справах роззброєння. В р. р. 1951-53 Фостер був заступником секретаря оборони і тому дуже добре ознайомлений із проблемою збройних сил ЗДА. І МекКон і В. Фостер — промисловці. Перший з них — „туз" у корабельному промислі, другий — в хемічному і атомовому. Обидва республіканці. Їх номінація недвозначно вказує на бажання Дж. Ф. Кеннеді зберегти двопартійну систему на ключових позиціях оборони країни. Обидві ці номінації викликали загальне признання, як скріплення Ради крайової безпеки, найвищої плянувально - оборонної установи Америки, двома небуденними індивідуальностями.

„БУДЬТЄ БДІТЄЛЬНИ"

В каламутному потоці антиамериканської пропаганди, роздуваної з волі „старшого брата" останнім часом в Україні, особливе місце займає недавно видана в Києві в Держвидаві політичної літератури книжка емведиста І. Головченка під назвою „Будьтє бдітєльни!" тобто „Будьте пильні!". Скільки має спільного цей „твір" з українським народом показує хоча б те, що книжка написана і видана російською мовою.

Сторінка за сторінкою — наклеп за наклепом. Стереотипні речення на зразок: „Без перебільшення можна сказати, що сліди міжнародних провокацій, інтриг, як правило, ведуть до Вашинґтону"... Багато отаких „переконливих" прикладів — без подання прізвищ і дат, бо документувати вигадку небезпечно: „Недавно один з працівників залізничної станції Калинівка, Вінницької области, звернув увагу на підозрілу поведінку двох пасажирів, які прибули на станцію поїздом Бердичів - Вінниця. Вони час від часу озиралися, костюми їх були зім'яті і в болоті... Пізніше виявилося, що ці „пасажири" — американські аґенти, закинені на Україну для шпигунської роботи"... Інший подібний приклад з лікарем Р., який у Києві помітив трьох американців, що заглядали „в щілину заводу, а один навіть щось фотографував"... Якийсь Горун, мешканець одної з західніх областей України, зловив „шпигуна" під мостом: „Невідомий виявився аґентом чужоземної розвідки, який нелеґально прибув із Західньої Німеччини на Україну"... — прізвища знову не подано.

Далі Головченко покликається на „московську нараду" компартій що відбулася в Москві у 1960 р., і підкреслює той пункт московської заяви, в якому твердиться, мовляв, головною силою агресії і війни є американський імперіялізм. Він покликається й на слова зрадників Америки, перекинчиків Мітчелла і Мартена, які, втікши до Москви, заявили, що в самій лише „аґенції національної безпеки ЗДА працюють десять тисяч службовців і вісім тисяч операторів, які перехоплюють радіопередачі".

Однак, автор книжки „Будьтє бдітєльни" насправді не має на меті знайомити своїх читачів з шпигунами. Його завдання інші, і вони стосуються населення України.

Немало місця в книжці присвячено релігійним сектам: духоборам, єговистам, мурашківцям, п'ятидесятникам, євангелистам „та деяким іншим". Їх, мовляв, американські розвідники використовують для шпигунської діяльности. Головченко наводить навіть приклад з якимсь „американським шпигуном Ц", який, прибувши після війни до Західньої України, вербував людей до секти єговистів і... розповсюджував між ними єговистський журнал.

Автор наводить кілька прикладів, з яких виходить, що між науковцями, які прибувають в СССР в порядку „культурного обміну", є немало шпигунів. Він пише про знавця поліомієліту Мар'є, який нібито не цікавився науковою конференцією, а фотографував військові об'єкти біля Москви і в Києві. Іншими словами — читача перестерігається, щоб він не контактувався з туристами і навіть науковцями з-за кордону, щоб не ризикувати зустріччю з шпигуном.

Турбують автора „Будьтє бдітєльни" і „брудні" антисовєтські листівки, які „виявлювано серед товарів, що прибували з Англії та інших країн". Емведист нарікає на те, що антисовєтські листівки, та ще й націоналістичного змісту, не раз опинялись на совєтських кораблях. Він закликає негайно здавати такі листівки владі, не читаючи їх. Іншими словами — червоні московські окупанти занепокоєні просочуванням в Україну вільного слова у формі листівок і радіопрограм.

Особливо старанно повчається в цій книжці українців, які їхатимуть з України за кордон: „Дуже часто чужоземні розвідки намагаються спровокувати наших туристів і навіть завербувати їх". Для цього, запевняє автор, чужоземні розвідки навіть відкривають спеціяльні крамнички „із здешевленим товаром"!..

Залякати своїх же громадян, нацькувати підсовєтське населення на членів різних сект і, взагалі на всіх тих, які вірять у Бога — головне завдання емведистського твору „Будьтє бдітєльни".

В. Гальченко

В Уппсалі у Швеції відбувся величавий похорон Гаммершилда

Уппсаля. — В минулу п'ятницю відбувся в родинному місті покійного генерального секретаря Об'єднаних Націй, який згинув трагічно в таємничій летунській катастрофі над Північною Родезією в Африці 18 вересня ц. р. його величавий похорон. Приявними були шведський король Ґуслав VI Адольф і королева Луїза, президент Генеральної Асамблеї ОН Монґі Слім з Тунісії, президент Ради Безпеки ОН Натан Барнес з Ліберії, ді-р Стур С. Ліннер, шеф місії Он в Конґо, попередник Гаммершилда на становищі генерального секретаря ОН Триґве Лі з Норвегії, д-р Ралф Банч з Об'єднаних Націй, прем'єр Данії, міністер закордонних справ Норвегії і багато міністрів різних країн. З Об'єднаних Націй приявним був теж президент попередньої Генеральної Асамблеї ірляндець Фредерік Боленд. Американська делеґацію становили віце - президент Линдон Джансон, амбасадор ЗДА в ОН Адлей Стівенсон, сенатори Кеннет Кітінґ з Ню Йорку і Томас Кучел з Каліфорнії та амбасадор ЗДА в Швеції Ґрагам Персонс. Приявними були теж всі шведські міністри з прем'єром Таґе Ерляндером на чолі. Похоронний обряд перевів протестантський 81-річний архиєпископ Емерітус Ерлінґ Айдем, який хоронив був теж батька Даґа Гаммершилда, Гльямара, шведського прем'єра за першої світової війни. Почесну сторожу тримали студенти університету в Уппсалі, де студіював Покійник. Даґ Гаммершилд не був жонатий, а всю його родину становили два брати і братанич. Совєти були репрезентовані на похороні тільки амбасадором СССР в Швеції.

Український Народний Союз — це суто демократична українська братська організація. Стати її членом, — це не тільки забезпечити себе і ваших рідних матеріяльно, це значить бути співвласником його надбань і вибирати, чи бути вибраним в його керівні органи

Євген Онацький

РАБИ РАБІВ

(Передано через радіовисильню „Кольонія" в Буенос Айресі 15-го вересня 1961 року)

В Україні перевидано твори Лесі Українки, нашої найбільшої поетки, що її величезний талант і сила творчого духа знаходять дедалі більше визнання серед освічених верств українського громадянства. Цього року сповнилося 90 років з дня її народження. Тому повне перевидання її творів відповідає моментові. Але... як із творів Тараса Шевченка, призначених для ширшого кола читачів (як от видання 1950 р.) цензура червоних московських імперіялістів - колоніялістів викреслила „Великий Льох", „Розриту могилу", „Чигирин", „Як би то ти, Богдане..." і ін., що в них Апостол нашого національного відродження яскраво виявив своє вороже наставлення до московських гнобителів України та до українських прислужників — вільних чи невільних — московського імперіялізму, так і в повне видання творів Лесі Українки не допущено драматичну поему „В дому роботи, в краю неволі..."

Чому ж заборонено українцям читати цей чудовий твір, що його Леся Українка написала ще в жовтні 1906 року, після першої російської революції, і що, як видно, залишається й далі дуже актуальним, а Москві видається дуже небезпечним?

Мова в ньому про двох рабів, що в обідній перерві, відпочиваючи від тяжкої роботи, розмовляють між собою. Дія відбувається в Єгипті. Один раб — єгиптянин, син того народу, що з нього вийшли жерці й фараони. Другий — гебрей, син поневоленого народу. Обидва працюють над побудовою храму єгипетським богам. Єгиптянинові ті боги — рідні боги, яких він шанує і в силу яких побожно вірить. Для гебрея ж ті боги — потворні ідоли, бо він вірить тільки в Єдиного Бога, що в небесах.

Єгиптянин працює хоч і під примусом, все ж у свідомості, що виконує потрібне й добре діло. Гебрей до всіх своїх фізичних страждань додає ще й духові муки гіркої свідомости, що служить чужим богам, служить розбудові чужої й ворожої його народові культури, не маючи можливости послужити власній. Тому працює з огидою, з відразою, з болем душевним. Він скаржиться:

Гірка моя неволя, та найгірше в ній те, що я служу отим [потворам, —
Не хотячи, клянучи, а служу!
Ношу болото на проклятy цеглу і сам стаю болотом, сам з [душею!

Натомість єгиптянин працює радо:

Всі ми, єгиптяни,
працюємо ретельно,
Не тільки по неволі, а й з охоти.
Не раз мені здається, я [робив би
Незмірно краще, якби я був [вільним.

Він із захопленням починає розповідати гебреєві, як би він творчо працював, коли б був вільним:

Я будував би храми
по своєму, я б видумав нові
емблеми для богів, а колонади
зовсім би не таким порядком [ставив...
...А знаєш, я б ховав у [пірамідах,
скажу тобі по-праві, не царів,
а всіх, що добрії діла робили...
Задля того прийшлося б, [правда,
більші піраміди, ще вищі [будувати...
та це дарма, — вони либонь [були б
ще кращі...

Отже, коли б єгиптянин був вільним, він і далі працював би для розбудови своєї єгипетської культури.

А ти? — питає він гебрея, —
Що б ти зробив, якби ти [вільним став?

Гебрей відповідає:

Я? Що зробив би я? [Розруйнував би
усі ті храми ваші й піраміди!
Порозбивав би всі камінні [довбні!
Загородив би Ніл і затопив би
увесь цей край неволі!...

Єгиптянин за це дає гебреєві такого поличника, що той із пронизливим криком падає додолу. Прибігає дозорець і б'є їх обох києм:

...А прокляті раби!
Ані заснеш, ані спочинеш з [ними!
Тепер ідіть обидва на роботу
раніше від усіх! Це вам за [кару!

Єгиптянин звертається до гебрея:

Ти, слухай но, не гнівайся на [мене!
Воно, я знаю, не годиться [битись,
але скипіло серце. Я й забув,
що ми ж таки товариші з тобою,
бо маємо ж ми спільний дім [роботи.
Ти вже прости!

Гебрей понуро:

Нічого! Так і треба!
Я мушу знать, що я тут раб [рабів,
що він мені чужий цей край [неволі,
що тут мені товаришів нема...

Вони розходяться. Для одного Єгипет — тільки дім роботи, для другого — край справжньої неволі, де він — раб рабів.

Хіба ж не ясно, що Леся Українка, малюючи цю сценку у далекому Єгипті, думала про Україну, поневолену Москвою, що в ній московський робітник, хоча й поневолений царським режимом, все ж знаходиться в ліпшому становищі, ніж український робітник, що навіть молитися своєю молитвою не сміє, не кажучи вже про те, щоб тією мовою вчитися та розвивати свою рідну українську культуру? А знаходячись в упривілейованому становищі, московські робітники та інтеліґенти, як члени панівної нації, не тільки не розуміли і не хотіли розуміти далеко гіршого становища українських робітників та інтеліґентів (не кажучи вже про селян!), хоча й знали їх „товаришами", але й не завагалися, коли вибухла революція, виступити проти них із зброєю в руках, відновлюючи для них ще більше поневолення під т. зв. „диктатурою пролетаріяту". Їм ішло тільки про зміну режиму, українцям — про зруйнування тюрми народів.

Леся Українка, пишучи про Єгипет, думала про Україну. Московська царська цензура не звернула на це уваги, і поему „В дому роботи, в краю неволі" видруковано того ж таки 1906 року в „Новій Громаді". Але теперішнім червоним можновладцям не так легко Єгиптом замилити очі. Знає кішка, чиє сало з'їла! Тим то поему „В дому роботи, в краю неволі" не дозволено включити в нове видання творів Лесі Українки в Києві, „на нашій, не своїй землі", як писав колись Т. Шевченко.

Як і що студіювати?

Я певний, що чимало батьків ставить собі таке питання, і тому хочу порушити тут кілька справ, які для них можуть бути цікаві.

Молодим людям треба вчитися так багато, як тільки їм на це дозволяють їхні здібності. Не всі ми здаємо собі справу з того, які великі зміни зайшли в структурі народного господарства Америки після другої світової війни, як змінився ринок праці. Тепер в американській економіці для людей без ніякого вишколу місця немає. Машини вже їх витиснули з фабрики, а тепер починають витискати з „офісів".

Минулого року міністерство праці опублікувало дані про ринок праці у 1970-му році. Передбачається, що коли кількість усіх робітників зросте від 1960-го до 1970-го року на 20 відсотків, тоді попит на людей без ніякої спеціяльности залишиться такий самий. Аналізуючи цифри про безробіття, можна завважити, що серед молодих людей безробітних без середньої освіти вдвоє більше, як серед тих, що середню школу скінчили. Крім цього чимраз тяжче дістати працю людям в середньому віці, якщо вони ніякої кваліфікації не мають. І тому всі без винятку молоді люди повинні мати принаймні середню освіту, а здібніші повинні за всяку ціну йти до коледжу.

Коли ж мова про вищі студії, тоді на батьках лежить дуже велика відповідальність, і вони можуть своїм дітям багато допомогти, починаючи від дуже молодого віку. Очевидно, тут немає мови про те, щоб синові чи доньці допомогти розв'язати якусь математичну задачу. Важливішим є навчити дітей самостійно працювати, збудити в них бажання чогось досягнути і активно цікавитись їхніми проблемами та плянами. Зацікавлення батьків наукою дітей важливе, зокрема, тому, що в Америці все ще є досить багато середніх шкіл, де можна „брати" такі курси, як модерні танки, дбання про красу, товариські забави і т. д. (я навмисне трохи переборщую). Середньошкільні студенти часто беруть такого роду курси просто з лінивства. Але, з другого боку, навіть і серйозні студенти оминають курси, що, на їхню думку, затяжкі або непотрібні, але в дійсності ані затяжкі ані непотрібні не є. Найбільш яскравим прикладом є математика, яку найбільше оминають, а яка є передумовою студій на технічних факультетах.

І в одному і в другому випадку батьки, які цікавляться наукою дітей, можуть їм багато допомогти. Середньошкільники ще замолоді, щоб виразно собі усвідомити, в якому напрямі вони мають працювати, і тому батьки не повинні давати їм цілком вільну руку у виборі курсів. Вони повинні часто говорити з учителями, які звичайно знають здібності і нахили своїх учнів.

Батьки повинні здавати собі справу з того, що підготова у середній школі є вирішальним чинником, до якого коледжу їхні діти можуть бути прийняті. В Америці є коледжі добрі і є гірші, і молоді люди, які закінчують добрі коледжі мають куди ширші вигляди на майбутнє. У кращих коледжах з місця відкидають аплікації студентів, які в середній школі не засвоїли тяжких курсів.

Друге питання: що студіювати? Питання це дуже просте для здібних студентів, які мають зацікавлення у певній ділянці. Інші — а їх дуже багато — вибирають собі студії на основі не завжди раціональних міркувань. Такого роду студенти з часом або змінюють ділянку студій і тратять дорогий час, або мучаться все своє життя, виконуючи працю, якої не люблять.

Дуже часто трапляється, що батьки заздалегідь вирішують, що їхні діти мають студіювати, і змушують їх іти в вибрану ними ділянку. Недавно університет Пенсилвенії почав запрошувати молодих людей з їхніми батьками на інтерв'ю, під час яких фахівці - дорадники допомагають студентам вибирати той чи інший фах. Багатьох студентів в такий спосіб буквально врятовано від неоправданих амбіцій їхніх батьків.

Вибору ділянки студій не можна легковажити. Цю справу треба добре передумати, обговорити, порадившись з учителями та іншими компетентними особами — і тільки тоді приймати рішення.

М. Мельник

Лев Ясінчук

В НЕЗАБУДЬ СУЩИМ І ГРЯДУЧИМ ПОКОЛІННЯМ

(У 80-РІЧЧЯ „РІДНОЇ ШКОЛИ")

(11)

Але скоро тільки вирішено долю Галичини, 20 березня 1923 р. те саме міністерство скасувало у тій новій українській семінарії перший рік навчання з тим, щоб поступово звивати дальші роки. При цьому обмежено число учнів першої кляси до 40. Коли ж скасований український перший рік став польським, то українців з двох його відділів прийнято лише двох! Так само велася справа в Перемишлі. Та на цьому не кінець. Розпорядком з 12 вересня 1923 р. львівська Кураторія ввела відразу в усіх клясах навчання історії, географії та науки про сучасну Польщу в польській мові. А 13 грудня того ж року додала навчання педагогіки, психології, історії, виховання та науки про дитину — теж у польській мові. Всі вчительські семінарії мали завести у внутрішньому й зовнішньому урядуванні польську мову, вживати всюди тільки терміну „руский", а не „український" та усунути з шкільних бібліотек всі неапробовані шкільною владою книжки. Таким чином 8 мільйонів українців у Польщі не мали ані одної учительської семінарії.

Як же виглядала справа з гімназіями за Польщі?

Не є новиною, що перша світова війна була переломовою добою в усіх ділянках, отже й у змаганні до загальнішої освіти. Польська офіційна статистика подає, що в хвилині розвалу Австрії в Сх. Галичині було: 41 польська гімназія і 6 українських та 2 „паралельні" при польських гімназіях. На 1 січня 1923 р. було на тому просторі 50 польських і попереднє число українських (6-2). Значить, за короткий час польських гімназій прибуло 9, а українських ані одної! Може українська молодь не хотіла вищої освіти? Це показують цифри офіційної статистики. В українських гімназіях було тоді 4 086 публічних учнів і 78 приватистів, а крім того в польських гімназіях було їх 13,482 і 262 приватистів* (бо — де ж мали вчитися!). В той самий час було польських учнів в польських гімназіях тільки 1322 і 27 приватистів на загальне число учнів у тих гімназіях 19,748 і 459 приватистів.

А хто ж виповняв ті школи? Українці, як ми це бачили, жиди (4,739), німці та ще 205 учнів різних національностей. Щоб спинити такий нагальний вступ української молоді до гімназій, переводили різні обмеження. Наприклад, у липні 1923 року Кружок Педагогічного Т-ва представив 45 учнів до іспиту в гімназії в Бродах, дармащо склали його з добрим успіхом 36, прийнято тільки 13! Розпорядком міністерства освіти у Варшаві з 18 серпня 1923 р. введено обов'язкову польську мову в українських гімназіях в 17 січня 1924 р. вимоги для новоступаючих учнів з польської мови збільшено до обсягу української. Другим обіжником з тієї самої дати польська мова стала обов'язковим предметом для письмового й усного іспиту зрілости.

*) У статистиці відмічено „гр.-кат."—Авт.

ЖОВТЕНЬ — МІСЯЦЬ ФОНДУ „ВЕСЕЛКИ". ДОПОМОЖІТЬ „ВЕСЕЛЦІ" ПРОЯСНИТИ ДУШУ УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ! ВИШЛІТЬ СВОЮ ПЕРЕДПЛАТУ І ЩЕДРУ ПОЖЕРТВУ НА ЇЇ ВИДАВНИЧИЙ ФОНД!

В. Ласовський

ПОМИНКИ ЧИ ОСИКОВИЙ КІЛ

Довженко — явище настільки виняткове, а його творча індивідуальність кінорежисера така велика й неповторна, що навіть майстерність москалів у заклепплюванні культуротворчого українства в „республіканському" дідвалі та його провінціялізація не подолали мистця ні як українця, ні як світову величину. Не здолало Довженка насильне перещеплення його таланту під похмуре московське небо зрозрахунком, що його геній вдасться, бодай частково, врятувати для „всеобщої", значить мосдовської культури. Ні прикладений до виска наган, ні з питомо московським цинізмом почеплена на груди орденська бляшка не здійснили розрахунків „старшого братухи". Навіть з картин споглядно несприйнятих для українського націоналіста і створюваних під очевидною пресією, десь там з-поміж третьоплянових лаштунків, з-поміж помахів мальтиського хреста кіноапарата, вичуваємо пречисті, схвильовані слова, якими закінчу оці рядки.

Появу книжки Береста можна вітати, між іншим, тому, що вона поповнює низку публікацій відносних до української історії й культури, пристараних українською еміграцією, на які не спромоглася ціла видавнича апаратура української „республіки", дармащо там Довженка зараховано, хоч - не - хоч, в пантеон найвидатніших творців соціялістичної культури.

Книжка Береста видана дбайливо, на доброму крейдяному папері, з великим числом рідкісних знімків, писана доброю мовою (при кількох мовних огріхах). Побудована вона в такий спосіб, що автор, послуговуючись автобіографією Довженка, в контексті її фрагментів розгортає образ творчости і переживань мистця. Таким чином, поряд з викладом автора вчуваємо голос мистця, який наче підтверджує його висновки, або на такі підтвердження наводить обережними натяками. У висліді перед нашими очима зарисовується силует великої творчої індивідуальности, повної жаги мистецького самовияву, любови до свого народу і його культури, зворушливого, молитовного відношення до краси української природи, врешті подиву й захоплення духовими прикметами української людини. Наснажена власне таким змістом індивідуальність мистця потрапляє в умови найбрутальніших заперечень усяких ніжних почувань і шляхетних пристрастей. Стають одне проти одного: мрійно - поетична душа Довженка, сповнена піснею і пахощами чарівного українства, і описаний Анатолем Галаном „Хам", виплодок понурих низів людської натури, одержимий бісами сатанського месіянства „старшого брата".

В цьому двобої діяметрально різних сил Довженко опанцерився ні безкомпромісовою принциповістю Шевченка, ні геройством і погордою смерти генерала Чупринки. Довженко, очевидно, добре знав, що є лише один спосіб в умовах совєтського режиму пронести свій талант, його ідейну наснагу і закріпити її для майбутнього в творчості такого жанру, який вимагає грошових засобів і підтримки в державних маштабах. Це спосіб мімікрії, уподібнення себе до оточення до ворога, споглядного погодження з дійсним станом, для того, щоб у своїх творах відповідним насвітлюванням типажу і наголошуванням відповідних подій, недомовленнями, символами і навіть технічним трюкажем викільчувати з твору більше прочувальні, як видимі, паростки засекречених ідей.

Який важкий шлях, повен мук і ламань, ходження поскелястих проміжках між пропастями довелося відбути Довженкові для реалізації таких епохових кінокартин як „Земля", „Іван", „Звенигора" чи „Щорс".

Є багато спільного в борсанні геніяльного Довженкового духа в московських тенетах з Голготою Шевченка, як і багато аналогій між цими двома мужичими синами, що навіть їхні родинні хати диким збігом обставин такі схожі. Тількищо варварська система царського держимордія була ще ідилією супроти вилончених методів „скручування в трубку" людської душі червоними москалями „вплоть до уничтожения".

Олександер Довженко створив епоху в світовій кінематографії, збагативши її поетичною мовою і філософічним мисленням. Для української майбутньої кінематографії він поклав тривкі підвалини під сутонаціональний стиль фільмотворення. Режисера, що вмів би так виявити питоменності свого народу і водночас надати виявній формі стільки національних рис, ми, либонь, і не надибуємо в світовій кінематографії. Це в якійсь мірі підтверджують два відомі кінокритики, чужинці: „Довженка можна більше, як кого, назвати першим світовим поетом кіна" (Луїс Джейкобс) і — „...Довженко - українець, і це накладає свій відбиток на йоготворчість" (Жорж Садуль).

Борис Берест укладаючи текст своєї книжки про Довженка, конфронтує автобіографічну розповідь мистця з опініями знавців світової кінематографії. Це метод непоганий, коли взяти до уваги немилу рису нашого брата, що вартість свого спроможний проміряти тільки оцінками „мудрого німця". Але може надто обережний і неріщений Берест, як автор, у формуванні власної опінії про національні риси Довженкової постаті. Ця обережність доводить його наприкінці книжки до зовсім таки ортодоксальних міркувань, що завдають кривди пам'яті великого сина свого народу. З камуфляжним маскуванням мистця, що дало йому змогу творчого вияву, Берест ідентифікує його світоглядову настанову в таких словах! „...Тут (у фільмі „Щорс") Довженко - мистець переміг Довженка - громадянина. Як громадянин Довженко силою обставин пішов на службу Москви, як мистець, Довженко увіковічнив свої ідеї, свою систему, зайнявши місце поза часом і простором в пантеоні найкращих режисерів світу. Ми не погоджуємося з Довженком - громадянином, але ми високо оцінюємо Довженка мистця".

Але чи не громадянином був Довженко, коли ця його „громадянськість" втручала його в безнастанні гострі конфлікти з московськими цензорами! І якби не ота машкара „громадянськости", яку з мукою носив на собі Довженко, то чи мав би він змогу подарувати свому народові спадщину своєї геніяльности? Ні, ні, до двобою з державною системою московського загарбника Довженко не міг ставитися в панцері й позі одвертого ворога. Про це знаємо ми всі досконало. Навіщо ж тоді ложка дьогтю в бочку меду?!

На рахунок переочення чи надмірної обережности Береста віднесемо відсутність у книжці окремого розділу, що повинен би сентизувати й систематизувати всі познаки негативного або ворожого ставлення Довженка до большевизму. Матеріялу до того є вдосталь не тільки у його творах, але вже в самій автобіографії. Ще, либонь, більше можна їх виявити при уважливій аналізі накручених ним фільмів. Нам відомі ті глибокі муки, пережиті ним у процесі поставання майже кожного фільму, починаючи від літературного сценарія. Ці муки завдавали мистцеві відчуття глибокої осоружности і самонасильства в машкарі „громадянськости" взятій на себе для здійснення свого мистецького післанництва. До речі, оці далеко немистецькі хвилювання, внутрішні ламання, бунт, почуття над головою завислого Дамоклевого меча загнали Довженка в роках найбільших творчих можливостей передчасно в могилу.

Недостає в книжці і бодай побіжного з'ясування філософічних позицій мистця, виявлених у деяких фільмах дуже чітко.

Впоряд з виявом національного світогляду Довженка, з кожного майже його фільму, зі символіки поодиноких кадрів, зі способу схоплювання поодиноких картин віє на нас глибока філософічна думка, що викливо заглядає в суть і призначення життя людини. Це діється на реґістрі такого високого естетичного напруження, в площині такого загущення чисто кінематографічної проблематики, що ледве чи в світовій кінематографії знайдемо Довженкові — мислителеві відповідника.

Довженкова філософія, викладена у фільмах, суто селянсько - українська. Мотиви життя і смерти, народження, буяння багатоплідної рослинности і квітування молодечої краси й сили, прекрасна старість, мудра глибоким пізнанням життя і близькістю до потойбічного, сплетені в тугий вузол, просвітлені здоровим, погідним гумором і піснею в звукових фільмах, а в німих закосичені високими хмарами, що пливуть по небу, записуючи на ньому безконечність плетива людського і рослинного життя...

У західних екзистенціялістів суттєві питання людського життя з'ясовуються межовими положеннями. Біль і терпіння, що переступають межі людської видержливости, як повна близькість до правди про життя, стають кульмінацією і розв'язкою в творах письменників цієї течії. Людина на відтинку поміж народженням і смертю безконечно самітна, бо її життя належить їй самій, а її стежки пнуться по безлюдях темної порожнечі і западаються в ще темнішу прірву небуття.

Розкладовому песимізмові екзистенціялізму протиставиться селянська, здорова філософія Довженка. У нього спостерігаємо відосередкову тенденцію у відношенні до межових положень. В межових положеннях він знаходить трамплін для зльоту, гущу вітальних проблем в їх найширшому діяпозоні: від жорстокої, кривавої боротьби за існування, від брутального вбивства людини людиною, до самопосвяти, самознищення „за друзі своя", до вселюдських ідеалів любови і справедливости.

Така світосприймальна постава зовсім далека від модного на Заході екзистенціяльного песимізму, а ще дальша від тваринної філософії діялектичного матеріялізму. Зате близька вона до споконвічної ідеалістичної філософії української селянської стихії. Величини довженківського ідеологічного ухилу большевики таки не збагнули, підчепивши йому порівняно невинне наличко, „біологізм", за естетичні передумови для своїх філософічних виявів, рясно розсіяні по його фільмах у вигляді хвилюючих збіжжям піль, квітів, дерев, хмар — у пов'язанні з долею людини. Але й за цей „біологізм" йому перепало!

Не зважаючи на згадані вище недоліки, книжка Береста цінна, як перша спроба дати загальний підсумок творчости геніяльного кінорежисера і належну її оцінку, а що важливіше намаганням поставити його поцейбіч фронту нашого змагу з Москвою. Напевно видатна постать нашого мистця дочекається скоріше чи пізніше ширших студій, які розшифрують не тільки секрети його чисто мистецьких якостей. Майбутні монографи напевно правильно розтлумачать ідейний бік його творчости, очистять його від фабулярного намулу мімікрії, що в ньому мистець закопав свою правду, віру і мрію.

Заслуга Береста ще й в тому, що своїм твором він до деякої міри дає відсіч, в оцінці Довженка, тим плиткопатріотичним критиканам, які вже встигли „розтрощити" Довженкову творчість, з легкої руки передати її москвинам, а в свіжу могилу цього нашого великого мистця забити осиковий кіл.

Наклепницьке критикоманство таких „патріотів" спричинило чимало заколоту в правильній оцінці наших культуротворчих явищ, останніх десятиліть, ускладнених драматизмом нашого національного положення. За рецептом отих невігласів, прийшлося б нам вбивати по черзі сотні осикових колів у могили наших найвидатніших творців, розсіяних по неозорих просторах Сибіру, а їхню творчість з усією „принциповою" рішучістю адресувати кремлівським екс пропріяторам нашої культури, поти, поки ми не оголили б Придніпрянщину на просторі минулих сорока років з усякої культури. Прости Господи гріха, але я, як український націоналіст, волів би для добра української культури осикові коли забивати в інших країнах, а бувши чудодієм воскресити знищених московським лиходієм мучеників!

Мені відомо, що на терені Ню Йорку є особи, які могли б дечого сказати про Довженка, як непримирного ворога московського большевизму. І вони напевно це скажуть.

Моє свідчення про Довженка обмежається короткотривалим епізодом під час мого побуту в Києві, де мав нагоду з ним стрінутися і хвилину розмовляти. Але вже цієї розмови і обставин, в яких вона відбулася, вповні вистачає, щоб ті, які не вміють вникати в позасюжетні пляни Довженкових фільмів, зрозуміли, ким був Довженко.

З доброго дива, послали мене большевики зі Львова 1940 р. в делеґації від мистців зі Західньої України на з'їзд до Києва, де мали намічати пляни і розміри проєктованої мистецької виставки „Ленін, Сталін і Україна" — виставки, яка, до речі, ніколи не здійснилася.

У вечірніх годинах після одної зі сесій з'їзду мене повели колеги до якогось, вроді літературно-мистецького клюбу, що приміщувався в кількакімнатному підвалі. В одній із кімнат мій товариш представив мене приявним: „Знайомлю вас, товариші, з гостем зі Львова, товаришем Ласовським". На мене звернулося багато пар зацікавлених очей. Я вклонився, і ми з моїм провідником зайняли столик. Згодом присіло до нас декількох малярів і письменників, і поплила розмова, одна з тих, що їх в большивицьких умовинах можна провадити.

Але цілий час мене бентежила пара очей, що настирливо споглядали на мене десь з-за третього столика. Вона належала біло - сивому чоловікові середніх років, з обличчям дивно знайомим. По деякому часі цей чоловік підвівся і підійшов до мого столика.

— Ви, значить, будете товариш Ласовський. Читав вас і дещо вашого бачив. Мене звуть Довженком. Чули про Довженка? — промовив він скоромовкою. Мені зразу стало ясно, звідкіль знаю це обличчя. Я стільки разів, декілька років тому, милувався в підсовєтських журналах цим молодечим, благородним обличчям, стільки начитався про цього талановитого режисера. Потім і його обличчя і слава про нього счезли зі сторінок большевицьких видань, і про Довженка я, грішним ділом, призабув. І ось передімною той самий Довженко. Тільки який же пристарілий, принищений оцей, розмірно нестарий ще чоловік! Тоді я ще не знав, що саме пристарило Довженка.

— Ну, як Київ? Та ви по шиночках не вештайтеся, а ходіть вулицями нашої столиці, при місяцеві вивчайте чар Києва, але гаразд і нашого підвальчика не оглянули. Ходіть, покажу, — він отак просто, по-дружньому взяв мене під руку, і ми пішли кімнатами, оглядаючи декорації.

В якомусь закапелку, де нікого не було, він стиснув мою руку, наче наказуючи зупинитись. Він наблизив своє обличчя до мого і притишено заговорив:

— А ви ще там співаєте „Червону калину"? Скажіть, співаєте? — він так пильно дивився впертим поглядом мені у вічі, що я збентежився.

— Та всячину співаємо, — відказав я, ніяк ще не збагнувши глибини запитання.

— Бо ми тут не забули. Ми тут її співаємо, голубчику. Авжеж співаємо, але — нишком. Зрозуміли? — він ледве чутно проспівав труським голосом: „А ми тую червону калину підіймемо, а ми нашу славну Україну, гей-гей, розвеселимо"...

Він замовк, ще хвилину пильно дивився на мене, а далі без слова відвернувся і пішов до свого столика. За короткий час я вже його не бачив.

В тиші готелевої кімнати, погасивши світло, я довго розважав. Я пригадав побіжно довгу чергу своїх статтей, писаних по журналах і газетах, з яких половина бодай мала гострі протимосковські випади. Я проспівав собі цілу „Червону калину".

Ідучи до Львова, я в уяві відтворював свою зустріч з Довженком. Я тепер повністю здавав собі справу з того, чому він так начеб то ненароком натякнув: „читав вас...". Це значило: „читавши твої статті, я можу тобі довіряти, бо знаю, що ми однаково мислимо про те, що нас найбільше болить".

Це довір'я він виявив, дорučивши мені в оригінальній формі, такій питомій усій своїй творчості звернення до галицьких націоналістів:

— Ми, придніпрянські „большевики", также любимо Україну, як і ви. Так, як і ви, не любимо москалів, готові з ними боротися, щоб „підняти червону калину".

Це звернення, як Довженко напевно сподівався, я передавав у Львові в той час, довіреним особам, а тепер передав його всім, хто бажає знати правду про Довженка, хто бажає знати правду про сотні, тисячі наших підсовєтських патріотів, що нишком співають „Червону калину", що носять з мукою на собі большевицьку машкару і чекають того моменту, про який говорять дальші строфи „Червоної калини":

Машерують стрільці,
стрільці січові
у кривавий тан,
Визволяти братів - українців
З московських кайдан...

Степан Куропась

ФІНАНСОВА ФЕДЕРАЦІЯ

З усіх відомих нам і невідомих федерацій чи не найважнішою є федерація фінансова. Слово федерація в політичному світі, а українському зокрема, не звучить добре, і в аналах українського визвольного руху недобре записане. Але слово тут невинне, а винні ті чинники, що хотіли надуживати його.

Слово федерація означає скупчення, з'єднання, а не підпорядкування і покорення. Дійти до федерації, до з'єднання в політичному українському світі річ дуже важка. Місяцями, а то й роками наші політики федеруються, і до чого вони нас завели?

А завели вони нас до того, що в обличчі третьої світової війни, до якої горячково готовляться два світи і яка неминуче мусить прийти, український фронт є обезголовлений.

Українська Національна Рада ледве животіє. Українська Головна Визвольна Рада, як той місяць, то вирина, то потапа. Зрештою є на неї кілька претендентів, і лише високі політики можуть розібрати, хто тут правий і до кого вона належить, хто є її престолонаслідник чи спадкоємець. А звичайний народ, той, що хоче допомагати, що хоче Україну визволяти, чекає проводу, чекає поклику, вказівок. А цього немає. Докотилась Україна в Америці і Европі...

Та є вихід з ситуації! Якщо не можуть зфедералізувати себе політики, то їм треба допомогти. Треба окружною дорогою йти до українського Риму. Треба, щоб американська Україна об'єдналася фінансово, щоб настало фінансове з'єднання чи федерація. Фінансових політиків легше об'єднати, вони менше говорять і інші промови зрозумілі. Тому так скоро вдалося заінтересувати українські фінансові установи Америки до Союзів включно питанням конференції. Така конференція відбулася минулого року в Клівленді, в гостинній атмосфері української щаднично-позичкової спілки „Парма".

Перша конференція з її рефератами і промовами не могла багато зробити. А властиво вона зробила багато, бо заінтересувала українські кредитівки, щадничі спілки і союзи спільним знаменником фінансової співпраці. Вона накреслила шкіц будуччини, як має виглядати така співпраця. Вона обтесала грубі кінці, що тут і там в нашому фінансовому житті існували. Вона, так би мовити, вишліфувала українське фінансове життя.

Та одної конференції замало. Проблеми фінансового характеру менше складні від політичних, але якщо вони мають теж допомогти політиці, вони ускладнюються. Їх треба обговорити, спрецизувати. Тому в гостинній атмосфері Союзівки в суботу і неділю 21—22 жовтня відбудеться фінансова нарада — фінансових установ. Там буде витичена плятформа, прийнятий Статут і Плян Праці на будуче. Буде покликана стала Управа федерації. Для цієї справи не могло знайтися кращого місця від Союзівки. Туди на цей час приїде відпочити по трудах, по довгій сесії „Гавз оф Каммонс" міністер Михайло Стар з дружиною. Туди, крім делеґатів установ, прибуде багато заінтересованих осіб. Зі зміною красок в лісах Союзівки і гір Кетскіл прибуде також багато українських туристів. Гостям раді!

ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ" І ЇЇ ВИДАНЬ

Члени Головного Уряду і працівники УНСоюзу, працівники Редакції, Адміністрації і друкарні „Свободи", що склали свої пожертви на пресовий фонд „Свободи" і її видань: англомовного „Українського Тижневика" і журналу „Веселка".

СПИСОК Ч. 1.

П. Лисогір	$10.00	А. Демченко	2.00
А. Герман	10.00	Б. Думановський	2.00
В. Галан	10.00	У. Дичук	2.00
А. Драган	10.00	А. Кейс	2.00
В. і М. Душник	10.00	К. Костів	2.00
С. Куропась	10.00	С. Куряк	2.00
Я. Падох	10.00	С. Кутиий	2.00
Р. Слободян	10.00	А. Лапичак	2.00
Д. Кравець	5.00	Т. Лютвіняк	2.00
Я. Кулинич	5.00	К. Магура	2.00
Д. Слободян	5.00	М. Міланович	2.00
Т. Гіль	3.00	Я. Петрух	2.00
В. Давиденко	3.00	Я. Сидоряк	2.00
А. Домарацький	3.00	В. Сохан	2.00
М. Задорецький	3.00	О. Волощук	1.00
В. Карий	3.00	М. Доберчак	1.00
І. Кедрин	3.00	О. Домбровська	1.00
Б. Кравців	3.00	Н. Залуська	1.00
В. Кушнір	3.00	О. Колодій	1.00
Л. Лапичак	3.00	М. Кобринська	1.00
Л. Луців	3.00	І. Козак	1.00
В. Назаревич	3.00	І. Коць	1.00
Д. Притуляк	3.00	М. Кусий	1.00
П. Постолюк	3.00	Я. Левицька	1.00
М. Сташинська	3.00	М. Лисогір	1.00
К. Стецюк	3.00	С. Рась	1.00
Р. Ференцевич	3.00	В. Соболта	1.00
Н. і І. Вербаїі	2.00	С. Соколишин	1.00
Н. Головід	2.00	О. Стецура	1.00

РАЗОМ $199.00

Франко пропонує ревізію американсько-еспанського договору в справі баз

Бургот, Еспанія. — Голова еспанської держави генераліссімус Франсіско Франко виступив у неділю дня 1 жовтня ц.р. з промовою, в якій запропонував ревізію американсько-еспанського договору про мілітарну підтримку в тому напрямі, щоб збільшити кількість американських баз на території Еспанії. Свою пропозицію Франко мотивував посиленням агресивної активности Совєтського Союзу. Дотеперішній американсько-еспанський договір був підписаний в 1953 році і він передбачав побудову трьох великих летунських баз ЗДА й одної морської бази на еспанській території коштом 350,000,000 долярів. Виступаючи за поширенням американсько-еспанської мілітарної співпраці, генераліссімус Франко висловив згоду еспанського уряду на побудову ще одної американської летунської бази. Під сучасну пору — заявив Франко — над світом висить загроза нової апокаліптичної війни й агресії міжнародного комунізму і тому теж західні держави повинні відповідно приготовитися, чи то на той випадок, щоб зустріти її, чи на той, щоб її виминути. Промовляв генераліссімус ранком з нагоди урочистостей, зв'язаних з 25-річчям національної Еспанії.

ЗІ СПОРТУ

ЧЕРГОВА ПЕРЕМОГА КЛІВЛЕНДСЬКИХ ЛЕГКОАТЛЕТІВ

Після успішних виступів на чемпіонатах УСЦАК в Канаді, де клівлендські легкоатлети добули 12 індивідуальних перемог й дві чаші за дружинові першенства, на закінчення сезону відбуто 9 вересня змагання з місцевим литовським клюбом, що покінчились, як і в попередніх роках, перемогою українських змагунів — тим разом у відношенні 84:81 точок. До змагань виступила українська група в сильно послабленому складі, а відсутність частини змагунок була обоснована арґументом: „литовок ніяк не переможемо — краще не змагатись". Це прикре легковаження обов'язку репрезентувати український спорт у всяких обставинах вплинуло депримуюче на решту змагунок, а кінцевий вислід потерпів на цьому у великій мірі. Треба одверто признати, що перемога цим разом була радше щаслива чим заслужена.

Деякі осяги, що були б прикрасою навіть загальноукраїнських чемпіонатів, заслуговують на окреме вирізнення: вони стверджують поступ у змагунів і поважно підносять рівень нашого змагового спорту. До цих кращих осягів зачисляємо в першу чергу 4 ф. 7ін. в скоці у висоту 14— літньої (!) Зоряни Пащин; 16:2 сек. в бігу на 120 ярдів з плотиками її брата Богдана; його ж 157 ф. в меті ратищем й 5 ф. 11 ін. в скоці у висоту; 10.9 сек. в бігу на 100 ярдів Юрія Грабця на 11 ф. в меті диском Ігоря Кунаша.

Технічні висліди чоловічих конкуренцій:

Біг на 100 ярдів:

1. Ю. Грабець (Пл. 10.9 сек.
2. І. Кунаш (СУМА) 11.0
4. О. Берест (СУМА) 11.2

Біг на 1,000 метрів:

1. І. Тарасюк (Пл.) 3:20.5 мін.
2. Ю. Грабець 3:25.2

Біг на 120 яр. з пл.:

1. Б. Пащин (Пл.) 16.2 сек.
2. О. Берест —

Скок з жердкою:

1. Б. Пащин 9 ф. 8 ін.
2. І. Сушко (Пл.) 9 4

Скок у висоту:

2. Б. Пащин 5 ф. 11½ ін.
5. І. Кунаш 5 3½
6. О. Берест 5 3½

Скок у довжину:

1. Б. Пащин 19 ф. 10½ ін.
2. Ю. Грабець 19 10½
3. І. Кунаш 19 6½
4. О. Берест 19 5¾

Стусан кулею:

1. І. Кунаш 45 ф. 3 ін.
2. Б. Пащин 37 3½

Мет диском:

1. І. Кунаш 111 ф. 3 ін.
5. Ю. Грабець 90 11
7. І. Сушко 81 0

Мет ратищем:

1. Б. Пащин 157 ф. 8 ін.
4. Ю. Грабець 136 11

Жінки:

Біг на 60 ярдів:

4. Л. Іваницька (Пл.) 8.3 сек.
5. Д. Кришталович „
6. З. Пащин „
7. О. Грушкевич „

Скок у висоту:

2. З. Пащин 4 ф. 7 ін.
4. Л. Іваницька 4 4

Скок у довжину:

5. Д. Кришталович 11 ф. 10 ін.
6. З. Пащин 11 3

Стусан кулею:

2. М. Фур (Пл.) 26 ф. 7 ін.
5. Г. Стецяк „ 22 11
7. З. Пащин „ 22 3

Мет диском:

2. М. Фур (Пл.) 74 ф. 5 ін.
5. Г. Стецяк „ 49 1
6. М. Сидір „ 40 7

Мет ратищем:

3. З. Пащин (Пл.) 66 ф. 3 ін.

Подав: М. С.

Домагаються резиґнації пані Ф. Д. Рузвелт зі становища дорадника в ОН

Ню Йорк. — Комітет Одного Мільйона, який старається про те, щоб не допустити до Об'єднаних Націй комуністичного Китаю, звернувся з домаганням до президента Кеннеді, щоб рекомендував пані Ф. Д. Рузвелт зрезиґнувати зі становища окремого дорадника американської делеґації в ОН. Комітет Одного Мільйона в депеші до Президента заявив, що пані Ф. Д. Рузвелт переступила межі своїх дипломатичних повновластей під час виголошеної промови в середу 27-го вересня в Шарлотті, Північна Каролайна, в якій вона повторила свою давнішу думку про те, що жадна угода в справі роззброєння не матиме значення, як довго комуністичний Китай є поза Об'єднаними Націями. Пані Рузвелт заявила представникові Юнайтед Пресс Інтернешенел, що Комітет перекрутив зміст її промови в Каролайні.

Комуністична партія йде в підпілля, щоб не реєструватися як аґенти СССР

Вашинґтон. —Директор Федерального Бюра Інвестиґацій Едґар Гувер повідомив в жовтневім Бюлетені ФБІ, що комуністична партія ЗДА в швидкому темпі йде в підпілля, щоб не реєструвати своїх членів і свого проводу, як аґентів СССР. Найвищий Суд ЗДА вирішив 5-го червня ц.р. про примусову реєстрацію комуністичної партії як чужих аґентів. Провід партії має подавати звіти про свої прибутки та виявляти список своїх членів. Гувер написав, що генеральний секретар комуністичної партії Гас Голл їздить по цілій країні та домагається, щоб партійні організації нищили документи, які можна було б використати проти комуністів. Комуністи внесли апеляцію проти рішення Найвищого Суду і стараються всіма способами поборювати це рішення.

Комуністична партизанка в Південному В'єтнамі разпалилась у справжню війну

Сайґон. — Це вже не партизанські дії, а правдива війна — заявив президент Південного В'єтнаму Нґо Дінг Дієм, говорячи про загрозу для його держави від комуністичних партизанів. Південно-в'єтнамський президент ствердив, що так звані партизани атакують тепер вже реґулярними військовими формаціями, в уніформах та з модерною зброєю. Він не залишив ніякого сумніву, що це збройна аґресія, зорганізована, керована і фінансована з Північного В'єтнаму, який в свою чергу дістає всебічну підтримку від комуністичного Китаю. Нґо Дієм вимагає збільшеної фінансової і військової допомоги від Заходу, зорганізованого в Південно-східньому азійському оборонному пакті (СЕАТО). Військові лідери того пакту саме зійшлись в столиці Сіяму Банґкоку для розгляду ситуації в Ляосі і в Південному В'єтнамі, проте — за заявою адмірала Гаррі Фелта, головного команданта американських збройних сил на Тихому океані, не передбачується „покищо" збройної інтервенції в Південному В'єтнамі. Комуністичні партизани використовують військові осяги комуністів в Ляосі для переходу підмог з Північного В'єтнаму почерез територію Ляосу.

Посмертні згадки

Петро ЗАЯЦЬ, довголітній член Б-ва св. Йосафата, Відд. 217 УНСоюзу в Рочестері, Н. Й., упокоївся в Бозі, дня 3-го вересня 1961 року. Покійний походив зі села Вулька, пов. Бережани, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Марію, доньку Анну, 4 синів: Тимотея, Стефана, Володимира і Мирона та 11 внуків. Похорон відбувся 6-го вересня 1961 р., з церкви св. Йосафата, при участі Родини і Членів Б-ва. Покійного поховано на Holy Sepulchre Cemetery. — Вічна Йому Пам'ять!

В. Колданський, секр.

Филип ГУЛЬКА, — довголітній був. предсідник Т-ва ім. Т. Шевченка, Відд. 42 УНСоюзу в Пассейку, Н. Дж., упокоївся в Бозі, дня 20-го серпня 1961 р. проживши 74 роки. Покійний майже ціле своє життя працював для добра УНСоюзу і для української справи, не жаліючи ні труду, ні грошей на народні цілі. Покійний походив зі села Плотичі Великі, пов. Бережани, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Юстину, брата Павла, 2 братанців Антона й Івана та 2 братанки, Анну і Марію. Похорон відбувся в середу, 23-го серпня 1961 р, при участі Родини, Членів Т-ва та Знайомих, до української кат. церкви св. о. Миколая. Покійного поховано на цвинтарі св. о. Миколая в Лодай, Ню Джерзі. — В. Й. П.!

П. Головачук, секр.

Анна ЯРУЧЕВСЬКА, — довголітня членка Т-ва „Український Клюб", Відд. 309 УНСоюзу в Саґінав, Миш., померла в дні 28-го серпня 1961 р. Покійна походила зі села Трійця, пов. Добромиль, Зах. Україна. Покійна прожила 70 років. Полишила у смутку чоловіка Степана та 4 доньки. Похорон відбувся 31-го серпня 1961 р., з пох. заведення на цвинтар Mt. Olivet., при участі Родини, Членів Т-ва та Знайомих. — В. Й. П.!

П. Кобас, секр.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

ТАРЗАН, ч. 4722. Вартові атакують!

BEFORE THE WARRIORS COULD STOP HIM, RODEN TACKLED THE HIGH PRIEST.

RELENTLESS FINGERS DRAGGED HIM TO THE FLOOR AND SQUEEZED HIS LEATHERY THROAT—

BUT NOW THE GUARDS' ATTACKER SWARMED PAST TARZAN TO THE RESCUE—SOON BOTH MEN WOULD AGAIN BE AT LUDON'S MERCY!

Поки вояки змогли його притримати, Роден енергійно вхопив найвищого жерця.

Безжалісні пальці притиснули його до долівки і душили його худорляве горло...

Але нагло вартові заатакували, продерлися попри Тарзана на допомогу... Незабаром обидва чоловіки знов будуть на ласці Людона.